

A mai magyar hírportálok tipográfiája

Greiner Balázs Zoltán*

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 1117 Budapest, Pázmány P. sétány 1/a
(greiner.balazs@gmail.com)

Összefoglaló

A mai magyar hírportálok közül a két talán legnépszerűbbet, az *Indexet* és az *Origót* hasonlítom össze tipográfiai szempontból. Az összehasonlítás során először elemzem az egyiket, majd a felvázolt gondolatmenet alapján leírom a másik hírportál tulajdonságait. Mivel népszerűségük alapján választottam e két portált, keresem, milyen okból használnak különböző megoldásokat, milyen viszony alakul ki a funkció és a forma között. Említést teszek egyéb a hírportálokban megjelenő tipográfiai elemekről is.

Kulcsszavak: webdesign, hírportálok, összehasonlítás, *Index*, *Origo*

Abstract

Among Hungarian news portals I chose maybe the two most popular, *Index* and *Origo*, and I compare them in typographical way. For comparison I analyse portal number one, and then in virtue of the first one's train of thought I analyse the second portal. As I chose these portals because of their popularity, I search, why they use solutions that they use, what kind of relation stand with the form and the function. I mention some other typographical elements in news portals.

Keywords: webdesign, news portals, comparison, *Index*, *Origo*

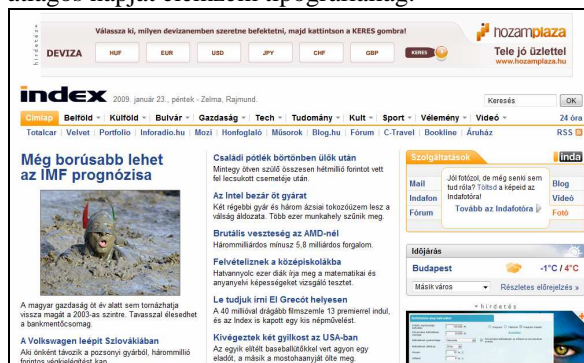
Bevezetés

Az interneten megjelenő weboldalak közül a mai információra éhes embernek szinte kedvencévé váltak a hírportálok. Nincs is manapság olyan internetező, aki ne olvassa legalább egy ilyen weboltalt napi rendszerességgel. Magyarországon ma az *Index* és az *Origo* az emberek körében leginkább ismert és látogatott oldalak, ezért ezek tipográfiai jellemzése és összehasonlítása következik, kihegyezve arra, a megjelenő forma milyen kapcsolatban áll a létrejött funkcióval.

Az *Index* tipográfiai elemzése

Az *Index* címlapjának első szintű tipográfiai elemzése a következő módon alakul ki. Megvizsgálom az elem tároló képet, vagyis azt a látványt, amely megjelenik, ha a címsorba beírom a hírportál címét, majd entert ütök. (1. kép) Ekkor, mint szinte minden médium esetében, egy reklám kerül elé, vagy a teljes képernyőn, vagy pedig csak a címlap felső, ún. bannersávjában. Jelen esetben a második lehetőséggel kerültem szembe, a mai napon nem volt az *Index*nek

kiemelt hirdetése, így mondhatjuk, a hírportál egy átlagos napját elemzem tipográfiaiilag.

1. kép. Az *Index* nevű internetes újság pillanatképe. A kép 2009. január 23-án 9:34-kor készült.

Elemről elemre

Az imént említett reklám a képernyőn vízszintesen helyezkedik el, tőle balra egy függőleges felirat olvasható, amely tipográfiai érdekessége, hogy ritkított. (2. kép) A felirat azonban mindössze azt közli az olvasóval, hogy amit azon a területen lát, az egy hirdetés, így nem kapcsolódik az internetes újság

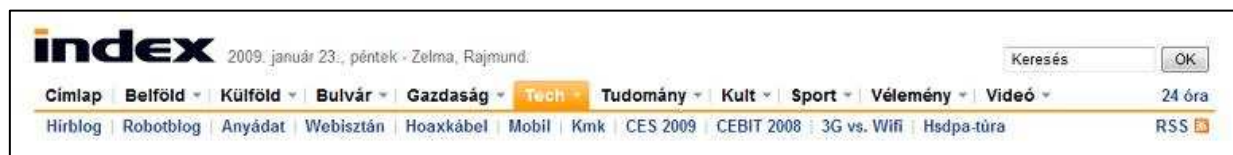
egyik cikkéhez sem. Ennek tudatában válik csak indokolttá a ritkított szedés, hiszen tudjuk, a tipográfiában ezt az eszközt kiemelésre használják. A hirdetések tipográfiáját dolgozatomnak ugyan nem feladata elemezni, azonban később visszatérek rá, mert a bannereken megjelenő képi és szöveges információkat szerves részének tekintem az efféle elektronikus lapoknak.

2. kép. Az *Index* nevű internetes újság felső bannerképének részlete. A kép 2009. január 23-án 12:07 -kor készült.

A következő vizuális elem a honlapon talán az egyik legfontosabb az újság szempontjából, ez ugyanis a fejléc, amely tartalmazza a logót. (3. kép) A mostani logó 2003-ban készült, azonban a mai teljes arculat 2007-ben, így értelemszerűen a 2003 és 2007 közötti időszakban a mostanitól eltérő arculattal rendelkezett a portál (Wikipedia 2009). Az embléma nem tartalmaz képi elemeket, így elég betűtípusáról, színéről, méreteiről beszélünk. A karakterek félkövér, vagy inkább kövérnek nevezhetőek, feketék, mindössze annyi „játékosság” lelhető fel a logóban, hogy a kezdőbetűje ékezte narancssárga, így tipográfus szemmel esetleg mondhatnánk azt, hogy iniciáléről beszélünk, bár egy ilyen modern betűtípus

A következő elemezendő része az oldalnak egy szintén kiemelten fontos összetevője a portálnak, ez pedig a menüsor, ahol tulajdonképpen a klasszikus újságoktól átvett rovatokat tekinthetjük át. Ha hierarchikus sorrendet kívánunk felállítani a megjelenő elemek fontosságát illetően, ez a rész kerülhet a képzeletbeli dobogó második fokára, hiszen a fejléc után ennek van a legalapvetőbb szerepe (persze a médium felhasználói lehet, hogy inkább ezt a részt tennék a dobogó legfelső fokára). Betűtípusok szempontjából túl sok újat nem tudunk elmondani a dátum jellemzőihez képest, hiszen az *Index*, s talán a legtöbb hírportál, ezzel a letisztult betűtípussal dolgozik. Egyhangúnak azonban nem mondhatjuk ennek tudatában sem az oldal arculatát, hiszen a tipográfia egyéb eszközeit kreatívan alkalmazza, találkozhatunk különböző színekkel, betűvastagságokkal, így az egy betűcsaládból származó szövegek sem folynak össze szemünkben, valamint megjelennek különböző léniák és keretezések is, amelyek szintén kiemelő vagy megkülönböztető funkcióval bírnak. A menüsor esetében ismét eszünkbe juthat a kontrasztos szó, hiszen a fekete karakterek mellett megjelennek a fehérek is, s a korábban már említett narancssárga szín is visszaköszön, persze nem egyedül jelenik meg, hanem komplementer párjával együtt, a késsel. Ha a menüsor használatáról ejtenénk pár szót, ismét a kiemelés egyik fajára terelnénk a szót, s előkerülne egy eddig nem emlegetett, bár annál fontosabb eleme az oldalnak, ez pedig a háttér. A menüsor használatakor, vagyis egy-egy menüpont fölé helyezve a kurzort, megjelenik egy szürke háttér, s a karakterek, vagyis az aktuális rovat cikkeinek címei, fehérben jelennek meg. Ez azért is szükséges megoldás, mert maga a címlap háttere fehér, így indokolt, hogy ha az oldalon egy másik szintre jutunk, akkor azt a háttér, vagyis az oldal alapja jelezze nekünk.

esetében ez egy kissé furcsán hangzik. A logóval egy sorban, tehát még mindig a fejlécben helyezkedik el egy alapvetően fontos információkkal rendelkező sor, itt a szerkesztők a dátumot és az aktuális névnapokat tüntették fel, ám mivel ezek az információk legfeljebb azért fontosak, mert ezzel a portál aktuálisságát, frissességét jelképezik, ám nincs hírértéke, tipográfiai háttérbe szorulnak. Ha nem tudnánk, hogy a képernyőn minden egy síkban jelenik meg, még azt is gondolhatnánk, hogy valóban háttérbe került ez a sor, hiszen a logóhoz képest jóval kisebb karakterekből épül fel, normál stílusú, tehát félkövér kiemelésről szó sincs, s tovább növeli a kontrasztot az a tény is, hogy a fekete logó mellett szürkén jelenik meg ez a pár szó. Betűtípusát tekintve szinte bárki számára egyértelmű, hogy Arial, vagyis sans serif, lineáris fontról beszélünk.

3. kép. Az *Index* nevű internetes újság fejléce és menüsora. A kép 2009. január 23-án 12:13 -kor készült.

Ezen a ponton elérkeztünk ahhoz a részéhez az oldalnak, amiért tulajdonképpen az egész oldal létezik és létezhet, következzen a hírek tipográfiai elemzése. A címlapon természetesen nem teljes cikkek jelennek meg, csupán a címüket tüntetik fel a szerzők, s néhány (vagy több esetben) egy mondatot idéznek a teljes cikkből. Mielőtt azonban ezzel foglalkoznánk részletesebben, ismét osszuk fel a rendelkezésre álló területet, ahogy azt a fejlécnél és a menüsornál is tettük. Az imént említett elemeknél vízszintes felosztásról beszélhetünk, míg a most elemzett területnél függőleges elrendezést láthatunk, hiszen

három egyenlő szélességű hasábra osztja az oldal az ott megjelent írásokat (4. kép). Az első hasámban, ha balról jobbra haladunk, a legfőbb híreket vehetjük szemügyre, azon belül is a legfontosabbat, ez képpel és nagyobb méretű címmel jelenik meg rendszerint, s a cikkből több mondatot is láthatunk a címlapon. Ez alatt és mellett, tehát a második hasámban is, a kevésbé fontos híreket láthatjuk címükkel és egymondatos összefoglalásukkal szintén Arial betűtípussal, címüket azonban nagyobb méretben, kéken és félkövéren, míg az összefoglalások fekete színnel és normál stílusban jelennek meg kisebb Arial karakterek segítségével. A harmadik hasáb az Index egyéb szolgáltatásait vonultatja fel eltérő háttérrel és piktogramok használatával. Így jelenhet meg az Index saját időjárás-jelentése, blogjainak felsorolása.

4. kép. Az Index nevű internetes újság első két hasábját. A kép 2009. január 23-án 12:33-kor készült.

Az Index újság elemeit szinte lehetetlenség sorra venni, ha arra vállalkoztunk, hogy összevetjük az Origo nevű hírportállal, ám egy fontos momentum tipográfiai elemzése még következik erről az oldalról is, ez pedig maguké a cikkeké. Ha rákattintunk a címlapon egy cikkre, akkor legyen az kisebb vagy nagyobb jelentőségű hír, cikként egyforma módon jelenik majd meg. Sötétszürke félkövér nagy formátumú Arial fontból épül fel a cím, ez alatt kék betűkkel (hiszen e-mailhivatkozások ezek) a szerző(k) neve jelenik meg, alatta szürkével a frissítés dátuma, ezek alatt pedig a cikk összefoglalása félkövér betűkkel. A cikk kenyérbetűi szintén az Arial betűkészletből származnak, maga a szöveg balra rendezett, behúzás nélküli, a karakterek mérete 12 képpont.

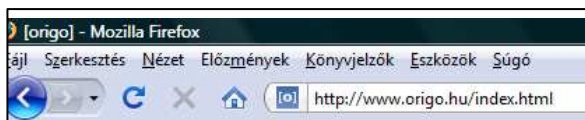
Az Origo tipográfiai elemzése

Az Origo nevű internetes újság tipográfiai elemzéséhez azt a rendszert alkalmazom, amelyet már az Indexnél is használtam, hiszen az esetleges egyezésekre és különbözőségekre így derülhet fény igazán.

Origo.hu/index.html

Azt az érdekes jelenséget említeném meg az összehasonlítás elején, amelyet az internethez értő emberek talán már észre sem vesznek, mert

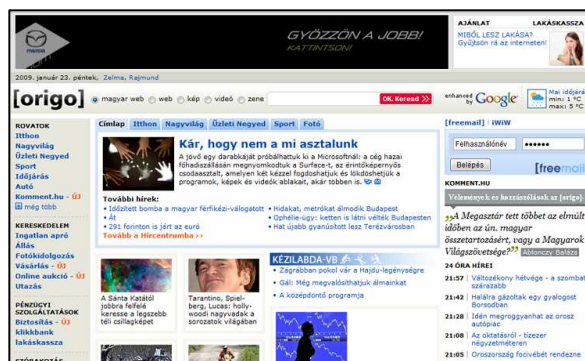
egyértelmű számukra, hogy mit keres az Origo webcímében az index szó, az internethez nem értők számára pedig azért észrevehetetlen, hiszen ők beírják a címsorba, hogy www.origo.hu, s többet talán arra sem néznek. Nos, magamat a két tábor közé helyezném, ezért veszem észre, hogy az Origo teljes címében ott szerepel az Index neve, s innen jött az ötlet, hogy az Indexhez hasonlítsam az Origót, s ne fordítva.

5. kép. Az Origo nevű internetes újság címsora. A kép 2009. január 23-án 17:28-kor készült.

Az előbbi elemzésnél is a reklám megjelenésével kezdtem, természetesen az Origo is kénytelen előtérbe helyezni a reklámot, ám erről, mint a cikk első részében már írtam, majd csak a cikk végén írok, hiszen nem kapcsolódik szorosan a témához.

A hirdetés alatti első, tipográfiai elemzhető jelenség az a sor, amely az Indexnél a logó mellé került, tehát a névnapot és dátumot tartalmazó sor. Itt a logó fölé került tehát, s nem szorul olyan módon háttérbe, mint az előző elemzett oldal esetében, sőt, internetes szempontból inkább kiemeltté vált, hiszen a névnapokhoz hivatkozások kapcsolódnak, amely azt jelenti, hogy kék színű karakterek jelenítik meg a neveket, ha fölé visszük a kurzort a nyíl helyén kéz jelenik meg, s itt már csak egy kattintás választ el minket egy újabb információtól.

6. kép. Az Origo nevű internetes újság „első görgetésnyi” területét. A kép 2009. január 23-án 22:22-kor készült.

Bizonyos szempontból az előző elemzési módszer a mostani esetben nehezen alkalmazható, hiszen jól látható ezen az oldalon, hogy a képi lehetőségeket jobban kihasználják az oldal készítői, ám ez egy hírportál szempontjából nem biztos, hogy pozitívum, mert elképzelhető, hogy sokak számára ez a rengeteg lehetőség az informativitás rovására megy. Gondolhatunk itt arra, hogy például a logó mellett megjelenő sávban keresési lehetőséget ajánl fel az oldal, ez alatt pedig az e-mailhez való hozzáférést

biztosítja, s így eredeti funkcióját csorbítja ezzel, hiszen kevesebb helye marad a híreknek (6. kép).

Az említett logó egyébként véleményem szerint jobban az emberek emlékezetébe vésődik a jellegzetes szögletes zárójelek miatt, ám ezen kívül ezen az oldalon sem figyelhetünk meg valamiféle extra tipográfiai megoldást, hacsaknem arra figyelünk fel, hogy az embléma azzal, hogy felül szürke, alul pedig fekete, a térhatásra hajaz. Betűtípusát tekintve itt is sans serif fontról beszélhetünk.

Ha lejjebb görgetünk, s fejünkben van még az, hogy az egyes rovatokat az Index hogyan ajánlotta fel, akkor hirtelen nem tudjuk eldönteni, hogy különbözik-e egymástól a két oldal, vagy sem, mert az *Origo* felkínálja úgy is, mint az *Index*, és másképpen is, tehát megjeleníti vízszintesen is és függőlegesen is. Innentől kezdve biztosan lehetünk benne, hogy ez az oldal sokkal inkább a popularitást részesíti előnyben, hiszen a színek és a különböző grafikai effektusok ezt bizonyítják. Amíg az *Index*ről szinte hófehér emlékeink vannak, addig ezen az oldalon szinte minden tipográfiai megoldást kiegészít egy grafikai, így sokkal kisebb szerep jut például a dőlt betű vagy a félkövér betű tipográfiai jelentésének.

De haladjunk sorban, s folytassuk a rovatok nevű menüvel! Az első tipográfiai észrevételünk az lehet, amelyet már korábban megállapítottunk, a kenyérbetű itt is az Arial, de ezen nem kell annyira meglepődnünk, hiszen ez nem véletlen. Fontos ugyanis, hogy a honlapok betűtípusai olyanok legyenek, amely megtalálható valamennyi számítógépen. Azzal, hogy az Arialt használják ezek a portálok, azt érik el, hogy minden számítógépen ugyanúgy fog megjelenni, s így egységes marad a portálhoz kapcsolódó arculat.

Ezt az egész menüt egy világoskék keret fogja össze, a különböző lehetőségeket, tehát rovatcímeket ún. fülek tartalmazzák. Ha az egyes fülekre kattintunk, úgy átlapozunk egy másik rovatra, azonban csak a világoskék kereten belüli terület frissül. A kereten belül érdekes módon a karaktereket szintén a kék és a narancssárga színek különböztetik meg, a rovaton belüli kiemelt hír pedig képpel szerepel, akárcsak az *Index* esetében a vezető hír, s az is megfigyelhető, amely az előző honlap esetében nem jelent meg, hogy majd' minden olyan szövegrészlet, amely hivatkozás is egyben képpel van szedve, így azt a tradíciót követi ez a honlap, amely az internet egyik alapvető tulajdonsága, s ez leginkább akkor érhető tetten, amikor ezen szövegek fölé helyezzük a kurzort, mert így még aláhúzást is kapnak, ezzel sarkallják a felhasználót a kattintásra.

A korábban már emlegetett probléma, vagyis az, hogy a menü függőlegesen és vízszintesen is szerepel most kerül igazán reflektorfénybe. A baloldalon ugyanis, bár képek és jelentősebb tipográfiai megoldások nélkül ugyancsak szerepelnek szinte

ugyanazok a rovatcímek, ennek funkcióját nem igazán értem.

Az első görgetésnyi területen találhatunk még kevésbé fontos híreket, ezekre is felhívják azonban a szerkesztők a figyelmet, hiszen a cikkek címe helyett képekkel illusztrálják a hírt, azonban a kép alatt sima fekete normál stílusú tesz hozzá a kép jelentéséhez némi ismeretet, így már az ember könnyebben kitalálja, miről olvashat, ha kattint. (Persze lehet, hogy a tipográfia adta lehetőségek, tehát különféle kiemelések nélkül jobban érvényesül a képek mondanivalója, többet számít az olvasó saját asszociációja.)

A már emlegetett „első görgetésnyi” területen fellelhető még egy különálló hasáb, amely már az *Index* esetében is jelen volt, ez pedig a különböző blogok és társoldalak hivatkozásait tartalmazza. Itt egy fontos mozzanat figyelhető meg, amely a legtöbb hírportál esetében tendencia, így jobb, ha megvizsgáljuk a miértjét. A blogokra hivatkozó, vagyis a véleményközpontú, szubjektív tartalmat közvetítő oldalak hivatkozásai ugyanis rendszerint talpas antikvákából állnak. Az *Origón* például a következő Ablonczy Balázs idézet olvasható: „A Megasztár tett többet az elmúlt időben az ún. magyar összetartozásért, vagy a Magyarok Világszövetsége?” (Origo 2009). Az első, és legfontosabb mozzanat, vagyis az első ok, ami eszünkbe juthat, hogy miért lett hirtelen talpas a hírportálok elsősorban sans serif karakter, az az, hogy így az emberek könnyebben megkülönböztetik az úgymond *objektív* és a *szubjektív* tartalmakat. A legtöbb ember így nem is az oldalnak tulajdonítja a véleményt, amit a talpas betűkkel olvasott, hanem egyértelműen a szerzőnek, s így ha esetleg nincsenek azonos véleményen, azért a hírportált még felkeresi legközelebb is, csak legfeljebb kerülül az előbbi publicistát.

A következő görgetésnyi területen ismét tematizálva találkozhatunk a hírekkel, ám itt sokkal rendszerezettebb módon, mint korábban, hiszen az egyes témákhoz négy-négy hír címét látjuk kapcsolódni, a címek előtt gömbölyű szimbólum teszi vázlatosabbá, s így áttekinthetőbbé a felsorolást, s minden téma bal oldalán egy képpel summázzák a szerkesztők valamelyik általuk kiemelésre érdemesnek talált hírt. Ezen a részen sem olyan kőbe vésett ez a rendszer, hiszen egy-egy fontosabb hír miatt ezt teljesen háttérbe szorítják az újságírók, s a kép mellé csak egy hír információit szűrik be, így az olvasó már csak azért is kattint, hiszen vélhetően kíváncsi a rovat többi cikkére is.

Igen sokat időztünk már egy helyen, itt az idő, hogy egy hír címére kattintsunk, s megnézzük, miben különbözik egy teljes cikk tipográfiai megjelenése a címlap megjelenésétől, valamint az összehasonlítás alapjául szolgáló *Index* oldaltól!

Amint a kattintás után odalép a böngésző a kiválasztott hír olvasásához, s figyelembe vesszük a

már emlegetett tendenciát a talpas és sans serif betűk használatáról, rögtön egy ellentmondásba ütközünk, hiszen itt a korábban (vagyis az *Origo* címlapján és az *Index* újságban is) sans serif cím hirtelen talpas antikájúvá vált. (Persze más képzet is társulhat a klasszikusnak számító betűhasználathoz, nem csak az objektivitás/szubjektivitas kérdése.)

7. kép. Az *Origo* egyik cikke. A kép 2009. január 23-án 22:26-kor készült.

Az alapvető információk, tehát a cikk publikálásának és időközbeni frissítésének ideje, a szerző vagy a hírforrás megjelölése ezen a portálon is hasonlóképpen jelenik meg, mint az előzőn, s itt is megjelennek piktogramok, amelyek bár szöveg nélkül is érthetőek, (cikk nyomtatása, cikk elküldése, kisebb betűvel való megjelenítés, nagyobb betűvel való megjelenítés) ám ha ezen ikonokra csúsztatjuk az egeret, rögtön megjelenik egy felirat természetesen sans serif karakterekkel a képek jelentése. A cikk tartalma itt sem sorkizárt, itt is balra igazított, a cikk elején megjelenő pársoros összefoglaló ebben az esetben is félkövér. Az általában a cikk felső részén és jobb oldalt megjelenő kép alatt egy ún. szövegdobozban egyéb, a témához kapcsolódó korábbi cikkek sora jelenik meg a más megszokott kék betűkkel. Bekezdés behúzás itt sem figyelhető meg, az egyes bekezdéseket sorkihagyással választják el egymástól, ez szintén egy az interneten kialakult, főleg amerikai szokásokon alapuló tendencia.

A közös tulajdonságok

Ez itt a reklám helye!

Dolgozatom elején említettem, mennyire fontos szerepet játszanak a reklámok is egy mai hírportál megjelenésben, így e közérdekű információkat vagy kereskedelmi hirdetések tartalmazó animációk vagy képek nagy hatással vannak ezen oldalak tipográfiájára is.

Már csak abból a szempontból is, hogy nem mindegy, hogy az egyes oldalelemek hova kerülnek, hiszen ezek a hirdetések azért fizetettek, hogy az olvasó észre vegye őket, még véletlenül se tudja őket kikerülni, így a figyelem központjába kell kerülniük.

A már említett példa, amely leginkább az *Index*szel kapcsolatban szokott előkerülni, ez pedig az a reklámfogás, amelynek segítségével pár másodpercig a hirdetés átveszi a teljes címlap szerepét, ám ez kevésbé népszerű megoldás az olvasók körében, mert így tulajdonképpen ha rövid időre is, megsemmisül az az oldal amire kíváncsiak, így nem biztos a reklámozó sikere. Ám a téma szempontjából nem is ez a reklámozási módszer a legfontosabb, hanem a banneres megoldás, amely kihasználja az oldalak tetejét és alját, bal- és jobboldalát, de olyan webes reklám is előfordul, amely addig követi az egér mozgását, míg az olvasó be nem zárja a reklámlablakot.

Azért is fontos, hogy beszéljünk a reklámokról is ezen a téren, mert bár az internet olyan műfaj, amit az ember közelről szemrevételez, tehát az a fontos, amit az lát, aki a képernyőt közelről nézi, ám manapság az egyre nagyobb méretű monitorok korában, amikor valójában az is látja az aktuális honlapot, aki mondjuk a számítógéptől pár méterre ül, már előtérbe kerül az a kérdés is, hogy ezek a rendkívül figyelemfelkeltő hirdetések milyen kölcsönhatásban vannak a cikkekkel, úgymond milyen az ő hasznos együttélésük.

Csak hasznos együttélésnek nevezhető, hiszen az egyik (a reklámozó) él a másiktól (hírportál) és fordítva. A színes és a lehető legkülönbözőbb tipográfiájú reklámok ugyanis színesebbé, szimpatikusabbá teszik az oldalt, így többen és többet látogatnak az adott oldalra, s így mindenki jól jár.

Összefoglalva

A két hírportál talán annak köszönheti népszerűségét, hogy igyekeznek az esztétikusság mellett megőrizni az informativitást is, így a legtöbb helyen összhangban van a funkció és a forma, amely minden médium sikerességének alapvető feltétele, csak az interneten ezt a harmóniát sokkal nehezebb tartani, mint bármely más médium esetében, hiszen nemcsak az információk áramlása olyan gyors és sűrű, hanem a különböző tipográfiai és webdesign megoldások is olyan gyorsan váltják egymást, hogy szerkesztő legyen a talpán, aki létre tud hozni egy minden túlzást nélkülöző és mindenki számára befogadható hírportált.

Hivatkozások

Index (2009) *A honlap egyes cikkeiről készült képernyőfelvételek a cikk illusztrációi.* URL: <http://www.index.hu>

Origo (2009) *A honlap egyes cikkeiről készült képernyőfelvételek a cikk illusztrációi.* URL: <http://www.origo.hu>

Wikipedia (2009) *Index.* Legutóbbi frissítés: 2009. január 11., 11:36 URL: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Index.hu>

